

Datum
2008-11-25

Ärendenummer
511-693-07

Vic-natur/RegDOS-id:
2014313

Skötselplan för naturreservatet Älganäs i Tingsryds kommun

Beskrivningsdel.....	4
1 Syftet med reservatet är att	4
2 Administrativa data	5
3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	6
4 Områdets bevarandevärden	6
4.1 <i>Biologiska värden</i>	6
4.2 <i>Kulturhistoriska värden</i>	7
4.3 <i>Turism och friluftsliv</i>	9
4.4 <i>Byggnader</i>	9
5 Genomförda inventeringar och dokumentation.....	9
Plandel.....	10
6 Skötselområden	10
6.1 <i>Bevarandemål för hela området</i>	10
6.2 <i>Generella riktlinjer & åtgärder för hela området</i>	10
6.3 <i>Skötselområden</i>	10
7 Jakt och fiske	18
8 Bränder, storm, översvämningar	18
9 Barnperspektivet	19
10 Utmärkning.....	19
11 Dokumentation och uppföljning.....	19
11.1 <i>Uppföljning av skötselåtgärder</i>	19
11.2 <i>Uppföljning av bevarandemål</i>	19
12 Sammanfattning och prioritering av åtgärder	20
13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd.....	22
14 Revidering av skötselplan.....	22

Beskrivningsdel

Älganäs naturreservat utgörs av en skogsbeklädd udde i sjön Tiken söder om Tingsryd samhälle. Reservatet består av ungefär lika delar skogsmark och vatten. Skogen är varierad men utgörs till stor del av ädellövskog med ek och bok. Utmed strandzoner finns partier med äldre tall. Det finns även sumpskogspartier, granplanteringar samt stormfällda ytor (stormen Gudrun januari 2005) som nu är upparbeta-de. I fuktiga partier dominerar gran, björk, al och asp.

Dominerande jordart i området är sandig morän, ofta med blockrik yta. Berggrunden i reservatsområdet består av jämnkornig, lokalt gnejsig granit till granodiorit, är blottad i flera hållpartier. Området karaktäri-seras av ett stort antal stora och välutbildade blocksänkor, varav de största snarast utgör mindre trädfria blockfält. Dessa företeelser har bildats genom uppfrysning av block efter den senaste nedisningen. Blocksänkorna och moränens höga blockhalt bidrar starkt till områdets särart och den karga, steniga och blockiga terrängen är troligen förut-sättningen för att ett rationellt skogsbruk ej bedrivits och lövskogen med sina sällsynta arter har gynnats. Geologin skapar förutsättningen för den skyddsvärds naturen i området och blocksänkorna är i sig skyddsvärda.

Inom reservatet finns rester av äldre tiders odlingslandskap i form av odlingsrösen och stengården. I den centrala delen finns ett mer välbe-varat parti med bland annat flera grova hamlade träd. Området upp-märksammandes i samband med de så kallade SNUS-inventeringarna som genomfördes under 2003 då biologiskt värdefull statlig skog in-venterades (Naturvårdsverket 2004).

På Tegelbruksön, en udde/ö i norr finns rester av en tegelugn som uppfördes omkring år 1885. Utöver tegelugnen finns gott om tegelres-ter.

Älganäs nås från väg 30 via en avtagsväg i Kullerstorp söder om Tings-ryd.

1 Syftet med reservatet är att:

- bevara och utveckla en olikåldrig och varierad ädellövskog med grova träd och multnande ved
- gynna djur, växter och svampar knutna till äldre ädellövskogar och blandskogar

- bevara och vårda en lövängsrest med grova hamlade ädellövträd
- tillgodose behovet av attraktiva områden för friluftsliv.

2 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data för naturreservatet

Namn:	Älganäs	
RegDOS-Id:	2014313	
Län:	Kronoberg	
Kommun:	Tingsryd	
Församling:	Tingsås	
Läge:	En halvö i östra delen av sjön Tiken, cirka 3 km söder om Tingsryd.	
Gränser:	Enligt karta, bilaga 1 i beslutet	
Areal:	Totalt: 100 ha	Land: 48 ha Vatten: 52 ha
Fastigheter och markägarkategori:	<i>Fastigheter</i>	<i>Markägarkategori</i>
	Del av Älganäs 1:2, 1:3, 1:4	Naturvårdsverket
Servitut:	-	
Sakägare:	Enligt bilaga 4 till beslutet	
Förvaltare:	Skogsstyrelsen, distrikt Kronoberg Östra	
Fastighetskarta:	4E2j	
Terrängkarta:	4E Tingsryd SO	
Naturgeografisk region:	12 a	

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Markslag	Gammal inäga, skog
Naturtyp	Ädellövskog, blandskog
Strukturer	hamlade träd, gamla lövträd, multnande ved
Arter	Kryptogamer
Friluftsliv	Tillgänglighet, information

Tabell 3. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden och enligt bevarandemålen

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Barrskog		
Granskog	3,1	0

Lövblandad barrskog	17,9	0
Ädellövskog	11,2	47,2
Sjöar		
Sjöar och vattendrag	52,0	52,0
Lövängsrest	0,6	0,6
Hygge/stormfälld skog	15,0	0
SUMMA	99,8	99,8
Produktiv skogsmark	47,2	47,2

3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Några äldre skifteskartor har inte hittats trots kontakter med lantmäteriet. Det verkar som om området ej genomgått laga eller storskifte. På ekonomiska kartan från 1949 var området mer öppet än idag. Påtagliga skillnader syns framför allt i söder där dagens täta ädellövskog (skötselområde 6) tidigare var glesare med större öppna ytor. Odlingsrösen visar att delar av skogen tidigare brukats som åker. Från 1600-talet finns uppgifter om kor, getter, svin och andra djur som hölls på Älganäs (Johansson, T. 1961). Troligtvis gick flera av djuren på skogsbete.

4 Områdets bevarandevärden

4.1 Biologiska värden

Ädellövskogarna som domineras av bok och bergesk med på sina ställen näringsrik jordmån. Detta märks inte minst på floran där arter som vippärt och blåsippan förekommer fläckvis. Svampfloran är inte välundersökt men den mycket sällsynta och rödlistade lömsk fingersvamp (*Ramaria formosa*) (Figur 1) noterades under arbetet med denna skötselplan. Fyndet är det första i Kronobergs län.

Lav- och mossfloran på träden hyser signalarter som lönnlav (*Bacidia rubella*), rostfläck (*Arthonia vinosa*), fällmossa (*Antitrichia curtispindula*), klippfrullania (*Frullania tamarisci*) samt den rödlistade gryng lundlav (*Bacidia biatorina*). Huvuddelen av dessa är noterade på de senvuxna bergeskarna i reservatet.

Skogsstyrelsen har dokumenterat 3 nyckelbiotoper och ett naturvärde i reservatet (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering).

Figur 1. Lömsk fingersvamp (*Ramaria formosa*). Fotograferad i norra delen av skötselområde 6 hösten 2007.

Öster om Getanabben finns ett relativt öppet parti som utgör en inägorrest. Här finns kvarstående gamla hamlade lindar och askar. På träden växer en intressant moss- och lavflora med bl a almlav (*Gyalecta ulmi*), blek kraterlav (*Gyalecta flotowii*) och traslav (*Leptogium lichenoides*).

De norra delarna är barrdominerade, ofta med granplanteringar men äldre mer naturvårdsintressanta granar och tallar finns liksom inslag av både trivial- och ädellövträd.

4.2 Kulturhistoriska värden

Fornlämningar saknas i reservatet. Andra kulturhistoriska lämningar finns dock i form av odlingsrösen, stenmurar och hamlade träd (Figur 2).

Figur 2. Flerstammig och mycket grov hamlad lind i skötselområde 7.

Kulturhistoriska värden finns också kopplat till tegelbruket på Tegelbruksön i reservatets nordvästra del. Här finns lämningar av tegelugnen (Figur 3) och rester av bränt tegel.

Figur 3. Här skymtar resterna av tegelugnen på Tegelbruksön.

Tegelugnen uppfördes runt 1885 av Peter Johan Persson och teglet levererades främst med båt till köpare runt sjön Tiken (Johansson 1961). Årligen producerades ca 100.000 tegelstenar. Tillverkningen upphörde år 1908.

4.3 *Turism och friluftsliv*

4.3.1 Tillgänglighet

Älganäs har inte varit speciellt välbesökt av allmänheten vilket medfört att det inte funnits något särskilt skyltning eller något ordnat stigsystem i området. Särskild skyltning från riksvägen saknas.

4.3.2 Känslighet för slitage och störningar

Reservatet bedöms inte påverkas negativt av besökarnas slitage. Dock kan lämningarna från tegelbruket påverkas.

4.3.3 Anläggningar

I viken norr om Getanabben finns en båtplats med en brygga. Särskilda anläggningar saknas idag. En öppen plats där det går att parkera finns vid infarten till reservatet. Vid inägan i reservatets centrala finns en "rastplats" i dåligt skick och i den öppna ytan väster om inägan finns rester av en grillplats.

4.3.4 Information

Idag saknas informationsmaterial som skyltar och foldrar om reservatet, vilket bör produceras i samband med reservatsbildandet.

4.4 *Byggnader*

I reservatet finns en mindre jaktstuga som bör tas bort.

5 **Genomförda inventeringar och dokumentation**

Johansson, A. Bebyggare på Älganäs. Tingsås hembygdsförenings årsskrift 1961. Sid. 7-9.

Johansson, T. Tegelbruket på Älganäs. Tingsås hembygdsförenings årsskrift 1961. Sid. 10-11.

Löfgren, R. & Henriksson, S. (red). 2004. Skyddsvärda statliga skogar: Göta-land, Växjö: Naturvårdsverket, rapport 5340.

Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Plandel

6 Skötselområden

Hela reservatet är indelat i 9 skötselområden, där vissa består av mindre delområden. *Friluftsliv* och *Byggnader* utgör två tillkommande skötselområden. Skötselområdena utgår från markanvändning och den skötsel som ska genomföras, se även skötselplanekartan (Bilaga a). Naturlig lövskogsdynamik innebär i denna skötselplan att skogen genom konkurrens får växa, dö och föryngras under påverkan av naturliga störningar från exempelvis vind och vatten.

6.1 Bevarandemål för hela området

- Arealen beståndsbildande granskog får totalt vara högst 1 ha med största beståndsareal på 0,1 ha.
- Det ska i all skogsmark finnas kontinuerlig tillgång på gamla träd och multnande ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.
- Skogarna ska vara flerskiktade och olikåldriga och innehålla en naturlig mängd multnande ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier.

6.2 Generella riktlinjer & åtgärder för hela området

- Gran som avverkas i samband med skötselåtgärder får föras ut från reservatet.
- Utkörning, flisning och eldning av ris och gallringsvirke bör ske före 1:e maj, annars kan det bli en fälla för vedlevande insekter.
- Utkörning av virke mm ska ske under lämplig årstid och väderlek, så att risken för körskadorna och spårbildning kan minimeras.
- Bete får ske i samtliga skötselområden så länge betet inte är negativt för respektive skötselområdes bevarandemål.
- Inga träd, förutom gran, över 40 cm i diameter får avverkas.
- All ved av lövträd och tall som bildats naturligt eller som avverkats i samband med skötselåtgärder ska lämnas i reservatet.
- Vid angrepp av skadeinsekter på barrträd kan nyangripna träd avverkas för att förhindra spridning till grannfastigheter.

6.3 Skötselområden

Skötselområdena beskrivna i skötselplanen är:

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Blandskog	2	11,8 + 4,7 =

		16,5
2. Humlö	1	1,4
3. Ekbacke sydväst om Ormudden	1	2,0
4. Ädellövskog söder om Getanabben	1	0,7
5. Ekdominerad ädellövskog	1	1,6
6. Ädellövskog i sydväst	1	6,9
7. Lövängsrest	1	0,6
8. Restaureringsmarker	2	15,0 + 3,1 =
		18,1
9. Vatten	1	52
10. Friluftsliv	-	-
11. Byggnader		

Skötselområde 1a och 1b. Blandskog, 16,5 ha

Skötselområdet utgörs av blandskog med ek, björk, gran, al, asp, tall, rönn samt oxel och är indelat i två delområden. Skogens ålder är enligt SVEFA (2005) 85-100 år. De båda delområdena avskiljs av en ekbacke (Delområde 2a).

Skogen i delområdet 1a, med bl a Tegelbruksön och Ormudden, är relativt tät. I delområde 1b, Getanabben och angränsande bestånd, är skogen mer luckig och gles. I båda delområdena finns det gott om döda eller döende enar som vittnar om att skogen tidigare varit mer öppen. Terrängen är bitvis blockig och svårframkomlig. Inslaget av äldre träd, högstubbar och multnande ved är relativt stort. På multnande tallstockar växer flagellkvastmossa. Fältskiktet är sparsamt med kruståtel, bräken, blåbärsris. På förvedat blåbärsris i gläntor växer den rödlistade kvistlaven *Fellhanera bouteillei*. Utmed sjöstranden växer pors, topplösa, blååtel, kärresilja m.m.

På Tegelbruksön i norr, finns relativt välbevarade rester av en tegelugn samt rester av tegel och slaggprodukter. Nordväst om tegelugnen finns vattenfyllda lertäkter i skogen. I viken norr om Getanabben finns en mindre båtplats samt en brygga.

Bevarandemål

Naturskogsartad ädellövskog i en naturlig lövskogsdynamik, med stort inslag av multnande ved och på sikt god åldersfördelning i trädskiktet. Gran och tall förekommer men bildar inga homogena bestånd.

- Lövskog som utgörs till minst 50 % (räknat i volym) av ädellövträd.

- Barrträd är inte beståndsbildande men får förekomma inblandad upp till 30 % (räknat i volym).
- Synliggjord rest av tegelugn.

Engångsåtgärder

- Lövträd och i första hand ädellövträd röjs vid fram och gynnas på bekostnad av gran. Fristående granar, grova granar och senvuxna granar lämnas utmed stränderna men även inne i området där det finns naturvärden knutna till gran.

Skötselåtgärder

- Lövträd och i första hand ädellövträd röjs vid återkommande tillfällen fram och gynnas på bekostnad av gran. Alternativt kan granar ringbarkas och lämnas. Fristående granar, grova granar och senvuxna granar lämnas utmed stränderna men även inne i området där det finns naturvärden knutna till gran.
- För att undvika nya barrbestånd av framför allt gran röjs ung gran bort vid behov.
- Rövning kring tegelugnsresten.

Skötselområde 2. Humlö, 1,4 ha.

Humlö ligger strax sydväst om Getanabben. Skogen är ca 80 år och utgörs främst av björk och gran (SVEFA 2005).

Bevarandemål

Självföryngrande, naturskogsartad blandskog med stort inslag av multnande ved och på sikt god åldersfördelning i trädsiktet.

- Skogen utgörs av en självföryngrande blandskog.

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Skogen lämnas att utvecklas naturligt.

Skötselområde 3. Ekbacke sydväst om Ormudden, 2,0 ha.

En höjd som till övervägande delen är bevuxen med relativt lågvuxen bergek och med glest spridda enar. Ekarna är tämligen klena, sällan över 0,5 m i diameter, men troligtvis ganska gamla. Vid stranden finns

även asp. Kryptogamfloran på ekarna är rik med flera ovanliga mossor och lavar. Bland annat har den sällsynta grynig lundlav (*Bacidia biatorina*) noterats på en ek. Marken är tämligen mager med hallon, kruståtel och vårfryle.

Bevarandemål

Naturskogsartad ekdominerad ädellövskog i en naturlig dynamik, med stort inslag av multnande ved och på sikt god åldersfördelning i trädskiktet. Ett fåtal granar och tallar förekommer, främst utmed stranden, men bildar inga homogena bestånd.

- Ädellövskog med ek som dominerande trädslag.
- Gran är inte beståndsbildande. Spridda granar utmed strandkanten får förekomma. Granen får max utgöra 10 % (räknat i volym).

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Granuppslag röjs bort vid behov för att undvika att granen blir beståndsbildande.
- Försiktig röjning i bokunderväxten

Skötselområde 4. Ädellövskog söder om Getanabben, 0,7 ha.

Ett litet skogsparti på näringsrik och blockrik mark intill sjön. Trädskiktet domineras av uppskattningsvis 100-åriga träd av lönn, lind, ek och ask samt ett fåtal bokar. Linden föryngrar sig rikligt. Vid strandkanten växer asp och gran. Floran är rik med blåsippa och gullviva. På träden växer skyddsvärda kryptogamer som grynig filtlav (*Peltigera collina*), lönnlav (*Bacidia rubella*), platt fjädermossa (*Neckera complanata*), lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och trädporella (*Porella cordeana*).

Bevarandemål

Flerskiktad, naturskogsartad ädellövskog med varierad trädslagsammansättning.

- Ädellövskog med främst ek, lind, lönn och ask.
- Bok förekommer bara sparsamt, max 10 % (räknat i volym)
- Gran och tall är inte beståndsbildande utan förekommer endast som spridda träd upp till max 10 % (räknat i volym).

Engångsåtgärder

- Alla bokar klenare än 2 dm i diameter avverkas. Grövre bokar (upp till 40 cm i diameter) som växer upp i ekarnas kronor avverkas alternativt ringbarkas eller kapas på 4-5 meters höjd. Övriga bokar lämnas.
- All gran avverkas.

Skötselåtgärder

- Ung gran och bok hålls efter genom röjningar. Enstaka bokar lämnas för att bli stora så länge de inte utgör ett hot mot övriga ädellövträd.

Skötselområde 5. Ekdominerad ädellövskog, 1,6 ha.

Ekdominerat skogsparti på båda sidor av den lilla markvägen genom reservatet. Det äldre trädskiktet domineras av ca 80-årig ek. Utöver ek finns lind, oxel, rönn och lönn i olika åldersklasser samt hassel. Gran håller på att etableras sig. I de lägre fuktigare partierna finns bok, asp och björk. Eken föryngrar sig kraftigt i beståndet. Marken är ganska mager men fläckvis rikare med förekomst av bl a vippärt, smultron och stor blåklocka. På ekarna växer kryptogamer som koralllav (*Sphaerophorus globosus*), rostfläck (*Arthonia vinosa*), fällmossa (*Antitrichia curtipendula*) och klippfrullania (*Frullania tamarisci*), samtliga typiska för skyddsvärda ädellövskogar. På död ved noterades den sällsynta svampen gulskölding *Pluteus leoninus*.

Bevarandemål

Flerskiktad, naturskogsartad ädellövskog med varierad trädslagsammansättning.

- Ädellövskog med naturlig lövskogsdynamik.
- Bok förekommer med högst 10%.
- Gran förekommer inte.

Engångsåtgärder

- All gran röjs bort/avverkas.

Skötselåtgärder

- Ung gran och bok hålls vid behov efter genom röjningar.

Skötselområde 6. Ädellövskog i sydväst, 6,9 ha.

En tämligen stor ädellövskog som enligt ekonomiska kartan från 1949 tidigare varit betydligt glesare. Ek och bok, där de äldsta träden är

drygt hundra år, dominerar. Utmed strandzonen finns klapperstenspartier där det växer gran, tall, björk, asp och al. Förekomst av vippärt tyder på att jordmånen åtminstone fläckvis är rik. Det är fläckvis rikligt av multnande ved. Relativt centralt i beståndet finns ett stort och nästan trädfrött blockhav.

Bevarandemål

Flerskiktad, naturskogsartad ädellövskog med varierad trädslagsammansättning.

- Ädellövskog med naturlig lövskogsdynamik.
- Gran och tall är inte beståndsbildande.

Engångsåtgärder

- -

Skötselåtgärder

- Uppslag av gran på andra platser än utmed strandzonen röjs vid behov bort.

Skötselområde 7. Lövängsrest, 0,6 ha.

I den centrala delen av reservatet finns en liten lövängsrest med några mycket grova hamlade lindar och askar. De hamlade träden står både på södra och norra sidan av markvägen. Söder om vägen är de hamlade träden i behov av frihuggning. I norra delen står några grova grannar. Här finns också odlingsrösen samt en välbevarad trädgårdsgård. Floran i den öppna gräsytan är trivial men i kantzoner finns rester av ängsvegetation med gullviva och stor blåklocka. I området växer även vippärt och blåsippa. På de hamlade träden, främst askarna, finns en mycket värdefull lav- och mossflora med arter som almlav (*Gyalecta ulmi*), blek kraterlav (*Gyalecta flotowi*), traslav (*Leptogium lichenoides*) och platt fjädermossa (*Neckera complanata*).

Bevarandemål

Restaurerad inäga med gamla hamlade och naturligt ihåliga ädellövträd samt nyhamlade lindar och askar. Kulturspår bl a odlingsrösen är synliggjorda och trädgårdsgården i ganska gott skick. Området ska utgöra en angöringsplats för besökare till reservatet, med bänkar, bord och information (se skötselområde friluftsliv nedan). Skötsel av gräsmarken ger på sikt möjlighet för ängsväxterna att återetableras.

- Minst 20 hamlade träd (gamla + nyhamlade), företrädesvis av ask, lind och lönn i en gles lövängslik miljö.

- Barrträd förekommer inte.
- Kulturvärden som trögårdsgård, odlingsrösen och andra kulturspår är väl underhållna och synliggjorda.
- Gräsmarken är välhävdat.

Engångsåtgärder

- Försiktig frihuggning runt hamlade träd söder om vägen.
- Ett bryn mot omgivande mark skapas i norra delen.
- Nyhamling av 5-10 cm grova träd (ask, lind och lönn) så att totala antalet nyhamlade och före detta hamlade träd är minst 20.
- I partiet söder om markvägen gallras ca 50% av träd klenare än 20 cm i diameter bort för att gynna hamlade och nyhamlade träd. Triviallövträd gallras bort i första hand, därefter, ek och bok. Ädellövträd som ask, lind, och lönn (ev. alm) gallras bort i sista hand.
- All gran avverkas.

Skötselåtgärder

- Skötsel av gräsmark, genom slåtter och/eller bete.
- Hamling av nyhamlade träd vart 4-7 år.
- Nyhamling av ädellövträd vid behov för att nå målet om ett kontinuerligt bestånd av minst 20 hamlade träd (gamla och nyhamlade).
- Rövning av uppväxande sly vid behov.

Skötselområde 8a och 8b. Restaureringsmarker, 18,1 ha

Skötselområdet utgörs av stormfälld granskog som till stora delar upparbetats (delområde 8a) samt en relativt tät, ca 30-40-årig granplantering med inslag av såväl triviallöv som ädellöv (delområde 8b). I delområdet 8a finns partier med bl a kvarstående ek, björk, och asp. På ekarna, förekommer skyddsvärda kryptogamer som fällmossa (*Antitrichia curtipendula*) och lönnlav (*Bacidia rubella*). I de stormdrabbade ytorna kommer rikligt med föryngring av både triviallövträd och ädellövträd. Nyligen granplanterade föryngringsytor förekommer i 8a.

Bevarandemål

Stormfälld granskog samt granplantering som restaureras till ädellövskog.

- På sikt en naturskogsartad ädellövskog i en naturlig dynamik.
- Gran är inte beståndsbildande.

Engångsätgärder

- Granplanterade föryngringsytor i 8b avvecklas.

Skötselåtgärder

- Skötselområde 8a lämnas att självföryngras till ädellövsskog. Uppväxande triviallövsgräs kan förhoppningsvis utnyttjas som skärm för spontant föryngrade ädellövsplantor. På sikt avvecklas lövskärmen.
- Om etablering uteblir eller föryngringen blir dålig bör andra alternativ som exempelvis plantering, inhägning mm övervägas.
- Gran avverkas till förmån för lövsgräs, företrädesvis ädellövsgräs, i delområdet 8b. Avverkningarna görs successivt till dess att lövsgräs fått en god självföryngring och utbredning i beståndet. Återkommande röjningar av gran kan bli aktuellt.

Skötselområde 9. Vatten 52 ha

Del av sjön Tiken med mindre öar och skär

Bevarandemål

Orört vattenområde

Skötselåtgärder

Inga

Skötselområde 10. Friluftsliv

Tillgängligheten i reservatet ska förbättras. Det gäller bl a vägvisning, reservatsinformation, stigdragningar och rastplatser.

Bevarandemål

Reservatet ska vara lätt att hitta till och röra sig inom. Det ska uppfattas som välkomnande med tydliga entréer, tydlig vägvisning och bra information. P-platsen är lätt att hitta från landsvägen.

- Reservatet ska vara väl skyltat från landsvägen och vidare in till reservatet.
- Biltrafik för allmänheten ska bara tillåtas fram till parkeringsplatsen.
- Stigarna är tydligt markerade och lättframkomliga.
- Rastplats.
- Minst en grillplats med tillgång till ved.

- Tydlig och relevant skyltad information finns på minst två platser.

Engångsåtgärder

- Skyltning till reservatet från landsvägen.
- Produktion av informationsskyltar.
- Anläggning av rastplats.
- En angoringspunkt med parkeringsplats och informationsskylt iordningställs.
- Vid inägan i reservatets centrala del placeras ytterligare en informationstavla samt bänkar och ett bord. Nära sjön i skötselområde 4 finns rester av en grillplats som upprustas/förnyas.
- Dragning av stigsystem (förslag till dragning i bilaga 2) som markeras på lämpligt sätt. Stigens sträckning anpassas till och avgörs av de naturliga förhållandena på platsen.
- Spång byggs över det blöta partiet mellan Tegelbruksön och Ormudden så att det går att ta sig ut till den gamla tegelugnen.

Skötselåtgärder

- Löpande underhåll och översyn av informationsskyltar, stigsystem, P-plats med omgivningar, rastplatser, rastplatsmöbler och eldstäder.

Skötselområde 11. Byggnader

I området finns en liten jaktstuga

- Jaktstugan flyttas från reservatet eller tas bort.

7 Jakt och fiske

Naturreservatet påverkar inte rätten till jakt och fiske.

8 Bränder, storm, översvämningar

Eventuella bränder i reservatet ska släckas. Träd som skadats eller fällts av till exempel storm och därmed utgör en säkerhetsrisk eller ett hinder, får tas ned eller flyttas. Grövre träd ska dock flyttas till lämplig plats i reservatet. Granar som kan utgöra spridningskälla för skadeinsekter får tas bort.

9 Barnperspektivet

Området ska genom information, stigar, grillplats m m vara tillgängligt för både barn och vuxna men skötselplanen innehåller inga särskilda åtgärder riktade till barn.

10 Utmärkning

Reservatsgränsen skall märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena skall placeras så att man kan se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark skall i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller markägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns skall underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

11 Dokumentation och uppföljning

11.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren skall årligen dokumentera utförda åtgärder genom att:

- ange skötselområde
- ange åtgärdens syfte
- ange år och månad för åtgärdens utförande
- utföra lämplig fotografering t.ex. före och efter åtgärden

11.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemålen. Uppföljningen skall ligga till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts
- om gynnsamt tillstånd har uppnåtts i reservatet
- om skötselmetoder behöver förändras
- om en revidering av skötselplanen behövs.

Gynnsamt tillstånd råder inom ett reservat när de uppsatta bevarandemålen nåtts.

12 Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Tabell 5 Sammanfattande prioritering av engångsåtgärder

Skötsel- område	Åtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
1	Lövträd och i första hand ädellövträd röjs vid fram och gynnas på bekostnad av gran. Resterna av tegelugnen röjs fram.	2009-2011	2
4	Alla bokar klenare än 2 dm i diameter avverkas. Grövre bokar (upp till 40 cm i diameter) som växer upp i ekarnas kronor avverkas. Övriga bokar lämnas.	2009-2011	1
4	All gran röjs bort/avverkas	2009-2011	1
5	All gran röjs bort/avverkas	2009-2011	1
7	Försiktig frihuggning runt hamlade träd söder om vägen.	2009-2011	1
7	All gran avverkas.	2009-2010	1
7	I partiet söder om markvägen gallras ca 50% av träd klenare än 20 cm i diameter bort för att gynna hamlade och nyhamlade träd. Triviallövträd gallras bort i första hand, därefter, ek och bok. Ädellövträd som ask, lind, och lönn (ev. alm) gallras bort i sista hand.	2009-2011	1
7	Nyhamling av 5-15 (20) cm grova träd (ask, lind och lönn) så att totala antalet nyhamlade och före detta hamlade träd är minst 20.	2009-2012	1
8b	Granplanterade föryngringsytor avvecklas.	2009-2012	2
10	Skylltning till reservatet från landsvägen.	Senast 2010	1
10	Produktion av informationsskyltar.	Senast 2010	1
10	En angoringspunkt med parkeringsplats och informationsskylt iordningställs vid infarten till reservatet.	Senast 2010	1
10	Vid inägan i reservatets centrala del placeras ytterligare en informationstavla samt bänkar och ett bord. Nära sjön i skötselområde 4 finns rester av en grillplats som upp-rustas/förnyas.	Senast 2010	1
10	Dragning av stigsystem (förslag till dragning i bilaga 2)	Senast 2010	1
10	Spång byggs över det blöta partiet mellan Tegelbruksön och Ormudden så att det går	2009-2012	3

Skötselområde	Åtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
	att ta sig ut till den gamla tegelugnen.		

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

Tabell 6 Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötselområde	Åtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
1	Lövträd och i första hand ädellövträd röjs vid återkommande tillfällen fram och gynnas på bekostnad av gran.	Ca vart femte år	2
1	För att undvika nya barrbestånd av framför allt gran röjs ung gran bort.	Vid behov	2
3	Granuppslag röjs bort för att undvika att granen blir beståndsbildande.	Vid behov	2
4	Ung gran och bok hålls efter genom röjningar. Enstaka bokar lämnas för att bli stora så länge de inte utgör ett hot mot övriga ädellövträd.	Ca vart femte år	1
5	Ung gran och bok hålls vid behov efter genom röjningar.	Ca vart femte år	1
6	Uppslag av gran på andra platser än utmed strandzonen röjs bort.	Vid behov	2
7	Skötsel av gräsmark, genom slåtter och/eller bete.	Årligen	2
7	Hamling av nyhamlade träd vart 4-7 år.	Vart 4 -7 år	1
7	Nyhamling av ädellövträd vid behov för att nå målet om ett kontinuerligt bestånd av minst 20 hamlade träd (gamla och nyhamlade).	Vid behov	1
7	Röjning av uppväxande sly vid behov.	Vid behov	2
8a	Avveckling av lövskärm över ädellövförnygring.	Vid behov	2
8b	Gran avverkas till förmån för lövträd, företrädesvis ädellövträd. Avverkningarna görs successivt till dess att lövskog fått en god självförnygring och utbredning i beståndet. Återkommande röjningar av gran kan bli aktuellt.	2009-2012	2
10	Underhåll och översyn av stigsystem, P-plats, rastbord och eldstad.	Löpande	1

Skötselområde	Åtgärd	Tidpunkt	Prioritet 1-3,
10	Rengöring av informationsskyltar.	Vid behov,	1

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för förvaltningen av naturreservat i länet. Länsstyrelsen har i reservatsbeslutet utsett Skogsstyrelsen, distrikt Kronoberg Östra, till förvaltare av reservatet i enlighet med 21 § FO (1998:1252) till miljöbalken. Förvaltaren har därmed ansvaret för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har den operativa tillsynen i naturreservat enligt MB 26 kap. Det innebär att Länsstyrelsen skall övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Utfallande virke i samband med skötselåtgärder tillfaller förvaltaren, om inget annat avtalats.

Förvaltaren ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder. Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål och gynnsamt tillstånd.

14 Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplanen bör göras inom 10 år för att bedöma behovet av en revidering av planen. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.

BILAGOR

A. Skötselplanekarta

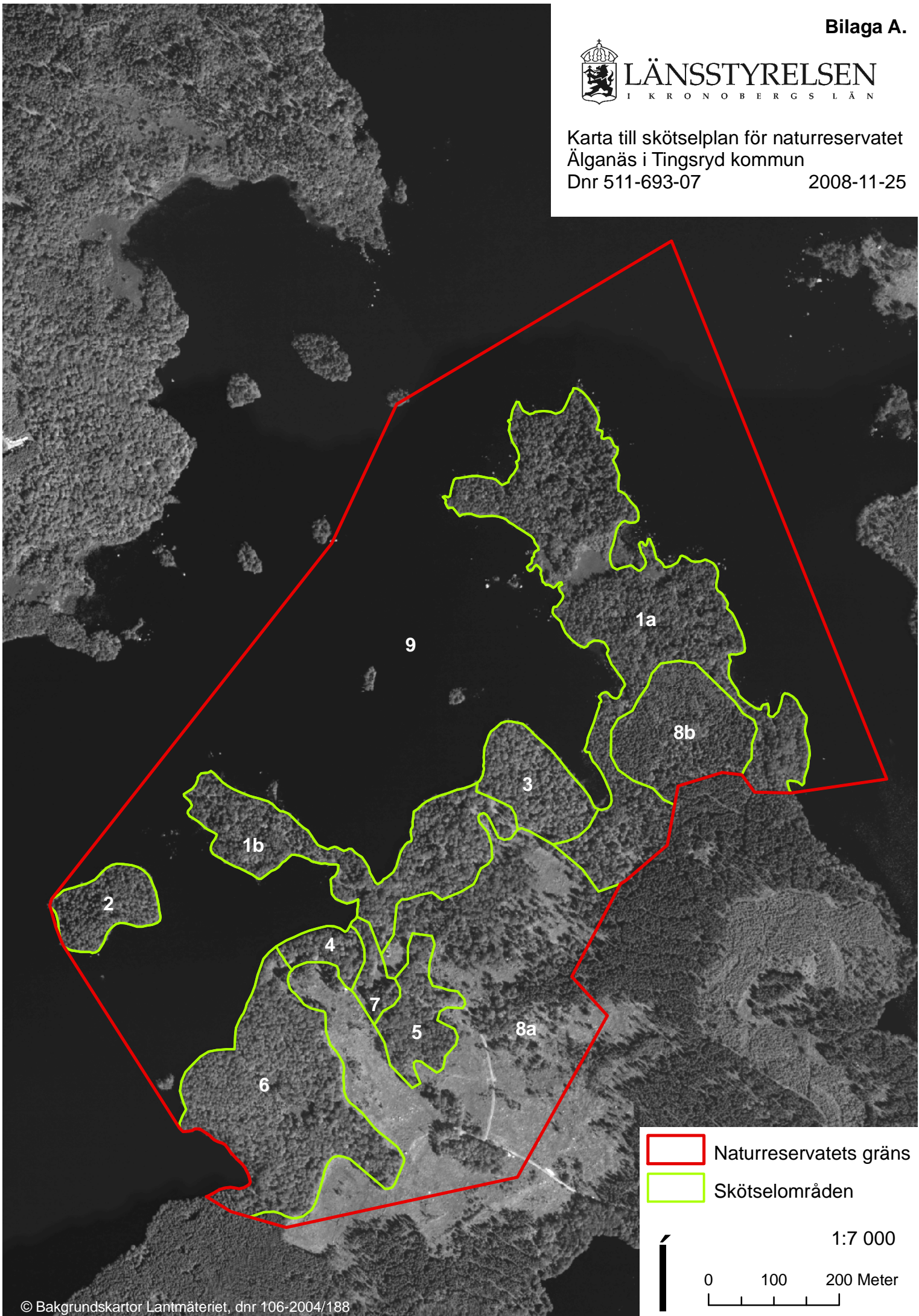
B. Anordningar för friluftsliv

C. Pågående markanvändning

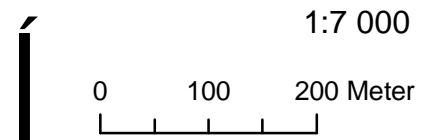
D. Planerad markanvändning

E. Artlista

Karta till skötselplan för naturreservatet
Älganäs i Tingsryd kommun
Dnr 511-693-07 2008-11-25

 Naturreservatets gräns
 Skötselområden

Rödlistade och andra regionalt intressanta arter i Älganäs naturreservat.

Kategorier enligt "Rödlistade arter i Sverige 2005, Gärdenfors 2005". Arter i kategori "s" är signalarter enligt Skogsstyrelsen.

Svampar

Rävticka <i>Inonotus rheades</i> ¹	s
Gulskölding <i>Pluteus leoninus</i> ¹	s
Lömsk fingersvamp <i>Ramaria formosa</i> ¹	VU

Lavar

Rostfläck <i>Arthonia vinosa</i> ¹	s
Grynig lundlav <i>Bacidia biatorina</i> ¹	NT
Lönnlav <i>Bacidia rubella</i> ¹	s
Kvistlav <i>Fellhanera boutellei</i> ¹	NT
Blek kraterlav <i>Gyalecta flotowii</i> ¹	NT
Almlav <i>Gyalecta ulmi</i> ¹	NT
Traslav <i>Leptogium lichenoides</i> ¹	s
Barkkornlav <i>Lopadium disciforme</i> ¹	s
Grynig filtlav <i>Peltigera collina</i> ¹	s

Mossor

Fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i> ¹	s
Flagellkvastmossa <i>Dicranum flagellare</i> ¹	s
Klippfrullania <i>Frullania tamarisci</i> ¹	s
Guldlockmossa <i>Homalothecium sericium</i>	s
Blåmossa <i>Leucobryum glaucum</i> ¹	s
Långfliksmossa <i>Nowellia curvifolia</i> ¹	s
Vågig sidenmossa <i>Plagiothecium undulatum</i> ¹	s
Trädporella <i>Porella platyphylla</i> ¹	s
Västlig hakmossa <i>Rhytidiadelphus loreus</i> ¹	s
Krusig ulota <i>Ulota crispa</i> ¹	s

Referenser:

¹ Andreas Malmqvist och Anna Karin Olsson/Naturcentrum AB. Fynd vid fältinventering i samband med framtagande av förslag till skötselplan 2007.